

DEJINNÉ
KOMPETENCIE A
KONCEPTY UMENIA A
JEHO INTERPRETÁCIA

Význam umenia a estetiky

Chápanie umenia

Umenie

- ◉ „... je individuálnym prejavom kreatívnej schopnosti duše - jedna z foriem osvojovania si sveta človekom.
- ◉ ... môže znamenať aj používanie istých duchovných kvalít alebo manuálnej zručnosti pri realizácii určitého diela s cieľom urobiť svet umelo krajším a lepším.
- ◉ ... spočíva v cieľavedomom pretváraní škaredého na krásu.“

Definujme si spoločne umenie? Vie mi niekto vlastnými slovami povedať čo znamená umenie? Súhlasíte s tvrdeniami? Naozaj umením pretvárame niečo neestetické na estetické? A čo avantgardné umenie? Čo je jeho účelom? Šokovať? Aký vplyv môže mať umenie na človeka? Môže mať aj negatívny vplyv? Ako človek prežíva umenie? Čo mu umenie prináša?

Umenie je predmetom
skúmania:

- 1. ESTETIKY**
- 2. UMENOVEDY**
- 3. FILOZOFIE UMENIA**

Umenie vo všeobecnosti je predmetom skúmania estetiky, umenovedy a filozofie umenia. Tieto tri disciplíny však spolu úzko súvisia. Všetky totiž pojednávajú o kráse, o estetickom zážitku a o jednotlivých formách umenia. Aké formy umenia by ste mi vedeli povedať? Literatúra, maliarstvo, sochárstvo, fotografia, hudba, architektúra.

ESTETIKA

- ◉ Veda o kráse.
- ◉ Je prítomná v umení (sochárstvo, maliarstvo, fotografia, hudba, literatúra, architektúra) .
- ◉ Je prítomná aj v mimoumeleckých predmetoch, činnostiach .
- ◉ Je spojená s estetickým zážitkom.

Estetika sa zvyčajne chápe ako veda o kráse, veda o krásnych objektoch a o umení. Krása je jednou zo záhadných vecí nášho života. Takmer každý o nej uvažuje a rozpráva, vedíme o nej dlhé a búrlivé diskusie, umelci vytvorili a neustále vytvárajú množstvo krásnych diel, napísalo sa o nej mnoho kníh. Pritom v praktickom živote nám vlastne v ničom nepomôže a často sa zaobídeme aj bez nej. Prečo ľudia vynakladajú toľko úsilia, energie a času na tvorbu krásy, na uvažovanie o nej? Na čo je to všetko dobré? Načo je nám vlastne krása?

Estetika je prítomná nie len v umení, estetika je v podstate všade okolo nás. Môžeme mať estetický vzťah k práci? Ide o vykonávanie práce s nadšením, tvorivo, s pocitom uspokojenia a so sprievodným estetickým zážitkom. Uspokojuje duševné potreby človeka. Nie je to iba pocit krásy, šťastia, radosti, ale aj schopnosti esteticky vnímať a hodnotiť jej výsledky. Ak má človek pasívny a negatívny vzťah k práci, ktorú vykonáva, nikdy nedosiahne estetický zážitok. Čo všetko môže človeka ovplyvniť k tomu, aby svoju prácu vnímal pozitívne? Esteticky upravené pracovné prostredie, farebnosť (psychológovia hovoria, že modrá farba ovplyvňuje produkciu a výkon jednotlivcov), nábytok a pod.

Môžeme mať estetický vzťah aj k prírode? Chodí niekto do hôr? Fascinujú vás hory? Fascinuje vás more? Čo iné vás fascinuje? Búrka? Lavína? Autá? Lode? Všetko, čo vás fascinuje vyvoláva estetický zážitok.

KRÁSA ...

- ◉ UMENIE (hudba, maliarstvo...)
- ◉ ČLOVEK (mimika, gesto, vzťahy medzi ľuďmi, udalosti)
- ◉ ĽUDSKÉ PREDMETY (hudobné nástroje, autá, lode, šaty...)
- ◉ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE (bydlisko, príroda, naša krajina, iné krajiny, park, mesto)

V týchto hlavných oblastiach je prítomná krása. Môžeme obdivovať aj človeka? Čo najčastejšie obdivujeme na ľuďoch? Vo všeobecnosti? A čo obdivujeme na konkrétnych ľuďoch?

- ◉ **Estetický zážitok** : Predstavuje istú zapamätanú skúsenosť vo vedomí človeka.
- ◉ **Estetické prežívanie**: Predstavuje prúd estetických zážitkov.
- ◉ **Umelecké dielo**: je to umelecký výtvor, ktorý je výsledkom zvláštnych umeleckých tvorivých schopností autorov.

V čom ste vy tvoriví? Tvoríte vlastné texty? Obrazy? Alebo len interpretujete?

- ◉ **Estetická norma:** je súbor istých stanovených pravidiel, ktoré reguluje správanie sa, zmýšľanie, konanie človeka v istej oblasti a je kritériom estetického hodnotenia skutočnosti i umeleckých diel.
- ◉
- ◉ **Estetický vkus:** je schopnosť emotívne hodnotiť estetické vlastnosti, predovšetkým odlišovať krásne od škaredého.
- ◉ **Estetické hodnotenie:** je interpretácia a kritický postoj k danému umeleckému dielu.

Pri hodnotení a interpretácii – čiže analýze umeleckého diela musíte mať nie len estetický zážitok k danému predmetu, javu, činnosti, ale aj isté poznatky, vedomosti, zručnosti a skúsenosti v danej oblasti. Všimli ste si vo svojom okolí, že niekto, kto sa nevyzná v danej oblasti až príliš horlivo hodnotí nejaký predmet? Súhlasíte s tým? Prekáža vám to?

ČO MAJÚ SPOLOČNÉ? 😊

Leonardo da Vinci prišiel s myšlienkou, že krása sa dá zmerať. Vyjadril ju v matematickom pomere $2/3$ k $1/3$. Naše oko tento pomer vníma ako niečo krásne, symetrické. Volá sa to „zlatý rez“. Zlatý rez prenikol aj do iných oblastí ako vzorec k dosiahnutiu dokonalosti.

**ĎAKUJEM VÁM ZA
POZORNOST!**

...pekný zvyšok dňa...